ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP GIẢNG DẠY MÔN KINH TẾ CHÍNH TRỊ MÁC – LÊNIN TRONG BỐI CẢNH CHUYỂN ĐỔI SỐ HIỆN NAY

Phạm Thị Huế
Khoa Lý luận chính trị & pháp luật, Trường Đại học Điện Lực

Tóm tắt: *Trong bối cảnh chuyển đổi số đang diễn ra mạnh mẽ trên toàn cầu, giáo dục đại học nói chung và giảng dạy các môn lý luận chính trị nói riêng đang đứng trước những yêu cầu đổi mới sâu sắc. Môn Kinh tế chính trị Mác – Lênin giữ vai trò quan trọng trong việc trang bị thế giới quan, phương pháp luận khoa học cho sinh viên. Tuy nhiên, thực tiễn giảng dạy hiện nay vẫn còn tồn tại nhiều hạn chế như phương pháp truyền thụ một chiều, thiếu tính tương tác, chưa khai thác hiệu quả công nghệ số. Bài viết phân tích cơ sở lý luận và thực tiễn của việc đổi mới phương pháp giảng dạy môn học này trong bối cảnh chuyển đổi số; đồng thời đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả giảng dạy, góp phần phát triển năng lực người học theo yêu cầu của Chương trình giáo dục hiện nay.*

Từ khóa: *Kinh tế chính trị Mác – Lênin, đổi mới phương pháp, chuyển đổi số, giáo dục đại học, năng lực người học.*

INNOVATING TEACHING METHODS FOR MARXIST-LENINIST POLITICAL ECONOMY IN THE CONTEXT OF CURRENT DIGITAL TRANSFORMATION

Abstract: *In the context of the rapidly evolving global digital transformation, higher education in general and the teaching of political theory subjects in particular are facing profound demands for innovation. Marxist-Leninist Political Economy plays a crucial role in equipping students with a scientific worldview and methodology. However, current teaching practices still have many limitations, such as one-way transmission methods, lack of interaction, and ineffective utilization of digital technology. This article analyzes the theoretical and practical basis for innovating teaching methods for this subject in the context of digital transformation; Simultaneously, it proposes several solutions to improve teaching effectiveness, contributing to the development of learners' competencies in accordance with the requirements of the current education program.*

Keywords*: Marxist-Leninist political economy, methodological innovation, digital transformation, higher education, learner competencies.*

Nhận bài: 15/05/2026 Phản biện: 15/06/2026 Duyệt đăng: 19/06/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư và tiến trình chuyển đổi số đang diễn ra mạnh mẽ trên phạm vi toàn cầu, giáo dục đại học đứng trước yêu cầu phải đổi mới toàn diện nhằm đáp ứng sự biến đổi nhanh chóng của nền kinh tế tri thức và thị trường lao động. Ở Việt Nam, chủ trương đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đã được xác định rõ trong Nghị quyết số 29-NQ/TW, trong đó nhấn mạnh việc đổi mới phương pháp dạy học theo hướng phát triển phẩm chất và năng lực người học, tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin và chuyển đổi số trong giáo dục.

Trong hệ thống các môn học lý luận chính trị, Kinh tế chính trị Mác – Lênin giữ vai trò quan trọng trong việc trang bị cho sinh viên thế giới quan khoa học, phương pháp luận biện chứng và tư duy kinh tế đúng đắn. Tuy nhiên, thực tiễn giảng dạy hiện nay cho thấy môn học này vẫn còn tồn tại những hạn chế nhất định như phương pháp truyền thụ tri thức còn mang tính một chiều, nội dung giảng dạy thiếu sự gắn kết với thực tiễn kinh tế – xã hội, mức độ ứng dụng công nghệ số còn hạn chế, chưa tạo được sự hứng thú và phát huy tính tích cực của người học.

Trong bối cảnh chuyển đổi số, sự thay đổi về môi trường học tập, phương thức tiếp cận tri thức và đặc điểm người học đòi hỏi việc giảng dạy môn Kinh tế chính trị Mác – Lênin phải có những điều chỉnh phù hợp. Việc tích hợp công nghệ số không chỉ giúp đổi mới hình thức tổ chức dạy học mà còn mở ra khả năng cá nhân hóa quá trình học tập, tăng cường tương tác và nâng cao hiệu quả tiếp thu kiến thức của sinh viên.

Xuất phát từ những yêu cầu lý luận và thực tiễn nêu trên, việc nghiên cứu đổi mới phương pháp giảng dạy môn Kinh tế chính trị Mác – Lênin trong bối cảnh chuyển đổi số hiện nay có ý nghĩa cấp thiết. Bài viết tập trung phân tích cơ sở lý luận, đánh giá thực trạng và đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy môn học, góp phần phát triển năng lực người học đáp ứng yêu cầu của giáo dục đại học trong thời kỳ mới.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái niệm chuyển đổi số trong giáo dục

Chuyển đổi số trong giáo dục được hiểu là quá trình ứng dụng công nghệ số nhằm thay đổi toàn diện hoạt động dạy học, quản lý và đánh giá, từ đó nâng cao chất lượng giáo dục. Đây không chỉ là việc sử dụng công nghệ mà còn là sự thay đổi về tư duy giáo dục, lấy người học làm trung tâm.

2.2. Yêu cầu đổi mới phương pháp giảng dạy môn Kinh tế chính trị Mác – Lênin

Trong bối cảnh chuyển đổi số và sự vận động không ngừng của nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam, việc đổi mới phương pháp giảng dạy môn Kinh tế chính trị Mác – Lênin trở thành yêu cầu tất yếu nhằm nâng cao chất lượng đào tạo và đáp ứng mục tiêu phát triển nguồn nhân lực có tư duy lý luận vững vàng, năng lực thực tiễn cao. Quá trình đổi mới này cần đảm bảo một số yêu cầu cơ bản sau:

Thứ nhất, gắn lý luận với thực tiễn kinh tế - xã hội. Nội dung của Kinh tế chính trị Mác – Lênin vốn mang tính khái quát cao, nếu chỉ truyền đạt theo hướng lý thuyết thuần túy sẽ dễ gây khô khan, khó tiếp thu đối với sinh viên. Do đó, giảng viên cần tích cực liên hệ các quy luật, phạm trù kinh tế với thực tiễn phát triển kinh tế - xã hội của Việt Nam và thế giới hiện nay, như kinh tế số, kinh tế xanh, hội nhập kinh tế quốc tế, hay các vấn đề như lạm phát, thất nghiệp, phân hóa giàu nghèo. Việc sử dụng các tình huống thực tiễn, số liệu cập nhật, và các vấn đề thời sự không chỉ giúp sinh viên hiểu sâu bản chất lý luận mà còn nâng cao khả năng vận dụng kiến thức vào phân tích và giải quyết các vấn đề thực tiễn.

Thứ hai, phát huy tính tích cực, chủ động của sinh viên trong quá trình học tập. Đổi mới phương pháp giảng dạy cần chuyển từ mô hình "thầy giảng – trò ghi" sang mô hình dạy học lấy người học làm trung tâm. Giảng viên đóng vai trò là người tổ chức, định hướng, dẫn dắt, trong khi sinh viên là chủ thể tích cực tham gia vào quá trình nhận thức thông qua các hoạt động như thảo luận nhóm, tranh luận học thuật, học theo dự án, giải quyết tình huống. Điều này không chỉ giúp nâng cao hứng thú học tập mà còn phát triển các kỹ năng mềm như giao tiếp, hợp tác, và tự học – những năng lực cần thiết trong bối cảnh hiện nay.

Thứ ba, tăng cường ứng dụng công nghệ số trong giảng dạy. Sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ thông tin và truyền thông mở ra nhiều cơ hội để đổi mới phương pháp dạy học. Việc sử dụng các nền tảng học tập trực tuyến, hệ thống quản lý học tập (LMS), trí tuệ nhân tạo (AI), dữ liệu lớn (Big Data) hay các công cụ hỗ trợ như video bài giảng, infographic, mô phỏng kinh tế sẽ giúp bài giảng trở nên sinh động, trực quan và dễ tiếp cận hơn. Đồng thời, công nghệ số cũng hỗ trợ cá nhân hóa việc học, giúp giảng viên theo dõi tiến độ và đánh giá năng lực của từng sinh viên một cách hiệu quả.

Thứ tư, phát triển tư duy phản biện và năng lực vận dụng kiến thức cho sinh viên. Đây là một trong những mục tiêu cốt lõi của việc dạy học các môn lý luận chính trị nói chung và Kinh tế chính trị Mác – Lênin nói riêng. Sinh viên cần được rèn luyện khả năng phân tích, đánh giá, so sánh các quan điểm kinh tế khác nhau, nhận diện đúng – sai, bản chất – hiện tượng, từ đó hình thành lập trường tư tưởng vững vàng. Bên cạnh đó, việc tổ chức các hoạt động học tập gắn với giải quyết vấn đề thực tiễn sẽ giúp sinh viên biết cách vận dụng tri thức lý luận vào thực tế, nâng cao năng lực tư duy độc lập và sáng tạo.

Như vậy, đổi mới phương pháp giảng dạy môn Kinh tế chính trị Mác – Lênin không chỉ là sự thay đổi về hình thức tổ chức dạy học mà còn là quá trình chuyển biến toàn diện về tư duy giáo dục, hướng tới mục tiêu đào tạo những công dân có tri thức, bản lĩnh và năng lực thích ứng với sự phát triển của xã hội hiện đại.

2.3. Định hướng đổi mới phương pháp giảng dạy trong bối cảnh chuyển đổi số

Trong bối cảnh chuyển đổi số đang tác động mạnh mẽ đến mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, giáo dục đại học nói chung và giảng dạy các môn lý luận chính trị nói riêng đứng trước yêu cầu phải đổi mới toàn diện cả về nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức dạy học. Đối với môn Kinh tế chính trị Mác – Lênin, việc đổi mới phương pháp giảng dạy không chỉ nhằm nâng cao chất lượng đào tạo mà còn góp phần hình thành năng lực tư duy lý luận, tư duy phản biện và khả năng vận dụng tri thức vào thực tiễn cho sinh viên. Một số định hướng cơ bản cần được chú trọng như sau:

2.3.1. Lấy người học làm trung tâm

Chuyển từ mô hình dạy học truyền thống, nơi giảng viên giữ vai trò trung tâm truyền thụ tri thức, sang mô hình dạy học tích cực, trong đó người học trở thành chủ thể của quá trình nhận thức. Theo định hướng này, giảng viên không chỉ là người cung cấp kiến thức mà còn đóng vai trò là người tổ chức, hướng dẫn và hỗ trợ hoạt động học tập của sinh viên.

Việc lấy người học làm trung tâm đòi hỏi phải thiết kế các hoạt động dạy học theo hướng phát huy tính chủ động, sáng tạo và khả năng tự học của sinh viên, thông qua các phương pháp như học tập dựa trên vấn đề (PBL), thảo luận nhóm, tranh biện, nghiên cứu tình huống, hay học tập dự án. Đặc biệt, trong giảng dạy Kinh tế chính trị Mác – Lênin, cần khuyến khích sinh viên đặt câu hỏi, phân tích và đánh giá các hiện tượng kinh tế – xã hội dưới góc nhìn lý luận, từ đó hình thành tư duy phản biện và lập trường khoa học.

2.3.2. Tăng cường ứng dụng công nghệ số

Chuyển đổi số tạo điều kiện thuận lợi để đổi mới phương pháp giảng dạy thông qua việc tích hợp các công cụ và nền tảng công nghệ hiện đại. Việc sử dụng hệ thống quản lý học tập (LMS), các nền tảng học trực tuyến (e-learning), lớp học đảo ngược (flipped classroom) và các ứng dụng trí tuệ nhân tạo (AI) giúp đa dạng hóa hình thức tổ chức dạy học, nâng cao tính tương tác và cá nhân hóa quá trình học tập.

Giảng viên có thể khai thác dữ liệu học tập để theo dõi tiến độ, đánh giá năng lực và đưa ra các hỗ trợ phù hợp cho từng sinh viên. Đồng thời, công nghệ số còn cho phép xây dựng các học liệu đa phương tiện như video bài giảng, infographic, mô phỏng kinh tế, giúp nội dung lý luận trở nên trực quan và dễ tiếp cận hơn. Tuy nhiên, việc ứng dụng công nghệ cần gắn với mục tiêu sư phạm, tránh lạm dụng hình thức mà không nâng cao hiệu quả thực chất của quá trình dạy học.

2.3.3. Gắn lý luận với thực tiễn

Một trong những hạn chế phổ biến trong giảng dạy các môn lý luận chính trị là tính trừu tượng, xa rời thực tiễn. Do đó, việc gắn lý luận với thực tiễn là định hướng quan trọng nhằm nâng cao tính thuyết phục và ý nghĩa của môn học.

Giảng viên cần chủ động cập nhật các vấn đề kinh tế – xã hội trong nước và quốc tế, lồng ghép vào bài giảng dưới dạng tình huống, ví dụ minh họa hoặc chủ đề thảo luận. Thông qua đó, sinh viên có thể vận dụng các phạm trù, quy luật của Kinh tế chính trị Mác – Lênin để phân tích các hiện tượng như kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, toàn cầu hóa, chuyển đổi số, bất bình đẳng thu nhập hay phát triển bền vững.

Bên cạnh đó, việc tổ chức các hoạt động trải nghiệm như tham quan thực tế, tọa đàm với chuyên gia, hoặc nghiên cứu thực địa cũng góp phần giúp sinh viên hiểu rõ hơn mối quan hệ giữa lý luận và thực tiễn, từ đó củng cố niềm tin khoa học và định hướng giá trị đúng đắn.

Tóm lại, ba định hướng trên có mối quan hệ chặt chẽ, bổ sung cho nhau, góp phần hình thành mô hình dạy học hiện đại, linh hoạt và hiệu quả trong bối cảnh chuyển đổi số, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục đại học hiện nay.

2.4. Khuyến nghị

Để việc đổi mới đạt hiệu quả thiết thực, cần triển khai đồng bộ một số giải pháp sau:

Thứ nhất, nâng cao năng lực số và năng lực sư phạm cho đội ngũ giảng viên. Giảng viên cần được bồi dưỡng thường xuyên về kỹ năng ứng dụng công nghệ trong dạy học, thiết kế học liệu số và tổ chức các hoạt động học tập tích cực, từ đó đáp ứng yêu cầu của môi trường giáo dục số.

Thứ hai, đầu tư và hoàn thiện hạ tầng công nghệ trong các cơ sở giáo dục đại học. Việc xây dựng hệ thống quản lý học tập (LMS), thư viện số, kho học liệu mở và các nền tảng hỗ trợ giảng dạy trực tuyến là điều kiện quan trọng để triển khai hiệu quả các phương pháp dạy học hiện đại.

Thứ ba, đổi mới nội dung và hình thức kiểm tra, đánh giá theo hướng phát triển năng lực người học. Cần đa dạng hóa các hình thức đánh giá như đánh giá quá trình, đánh giá dựa trên sản phẩm học tập, dự án, bài thuyết trình hoặc phản biện học thuật, thay vì chỉ dựa vào các bài thi viết truyền thống.

Thứ tư, tăng cường gắn kết giữa lý luận và thực tiễn thông qua việc cập nhật các vấn đề kinh tế – xã hội đương đại vào bài giảng, tổ chức các hoạt động trải nghiệm, tọa đàm chuyên đề và hợp tác với doanh nghiệp, cơ quan thực tiễn.

Thứ năm, xây dựng môi trường học tập số linh hoạt, khuyến khích tự học và học tập suốt đời. Sinh viên cần được tạo điều kiện tiếp cận với các nguồn học liệu đa dạng, chủ động trong việc học tập và phát triển năng lực cá nhân.

III. KẾT LUẬN

Trong bối cảnh chuyển đổi số đang diễn ra sâu rộng, việc đổi mới phương pháp giảng dạy môn Kinh tế chính trị Mác – Lênin là yêu cầu tất yếu nhằm nâng cao chất lượng giáo dục đại học và đáp ứng mục tiêu phát triển nguồn nhân lực trong thời kỳ mới. Bài viết đã làm rõ cơ sở lý luận và thực tiễn của quá trình đổi mới, đồng thời chỉ ra những hạn chế trong phương pháp giảng dạy hiện nay như tính thụ động của người học, sự thiếu gắn kết với thực tiễn và việc ứng dụng công nghệ số chưa hiệu quả.

Đổi mới phương pháp giảng dạy môn học này cần được thực hiện theo hướng lấy người học làm trung tâm, tăng cường tính tương tác, phát huy tư duy phản biện và năng lực vận dụng tri thức vào thực tiễn. Đồng thời, việc tích hợp công nghệ số trong dạy học không chỉ giúp đa dạng hóa hình thức tổ chức mà còn góp phần cá nhân hóa quá trình học tập, nâng cao hiệu quả quản lý kết quả học tập của sinh viên.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Ban Chấp hành Trung ương Đảng (2013), Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, Hà Nội.

Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021), Chương trình giáo dục đại học các môn Lý luận chính trị, Hà Nội.

Bộ Thông tin và Truyền thông (2020), Chương trình Chuyển đổi số quốc gia đến năm 2025, định hướng đến năm 2030, Hà Nội.

Nguyễn Văn Cường (2018), Lý luận dạy học hiện đại, Nxb Đại học Sư phạm, Hà Nội.

Phạm Minh Hạc (2016), Giáo dục Việt Nam trước yêu cầu đổi mới và hội nhập quốc tế, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.

Trần Khánh Đức (2020), Giáo dục và phát triển nguồn nhân lực trong thời kỳ chuyển đổi số, Nxb Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.

Nguyễn Thị Mỹ Lộc (2019), Quản lý giáo dục trong bối cảnh cách mạng công nghiệp 4.0, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.